

Управління туризмом в Україні на прикладі діяльності державного агентства розвитку туризму України

Тетяна Сокол

*к.пед.н, доцент, доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: tgsspectour@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-6106-4911*

Кирило Дьякону

*студент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: DiakonuKR@krok.edu.ua*

Туризм є одним із пріоритетних напрямів економічного розвитку України, оскільки він сприяє залученню інвестицій, створенню нових робочих місць та популяризації національної культури й історичної спадщини. У довоєнний період галузь демонструвала стабільне зростання, проте повномасштабна російська агресія призвела до її глибокої кризи. Відновлення туристичного потенціалу вимагає державного управління, адаптованого до нових викликів.

Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) відіграє ключову роль у формуванні та реалізації державної політики у цій сфері. Воно відповідає за стратегічне планування, просування України на міжнародних ринках та підтримку інфраструктурних проєктів. Однак у сучасних умовах його діяльність потребує переоцінки з урахуванням воєнного стану, змін у логістиці, безпеки туристів та потреби у відновленні зруйнованих об'єктів.

Сьогодні туристична галузь України стикається з низкою критичних викликів. За даними Державної служби статистики, у 2022 році чисельність іноземних туристів скоротилася на 85% порівняно з довоєнним періодом. Втрати галузі оцінюються в мільярди доларів, при цьому було зруйновано понад 200 об'єктів туристичної інфраструктури. Водночас, внутрішній туризм демонструє певне пожвавлення, що свідчить про потенціал для розвитку в цих умовах.

Державна політика у туристичній сфері – це комплекс організаційних, економічних та правових заходів, які впроваджуються органами влади з метою забезпечення сталого розвитку туризму. Закон України «Про туризм» визначає її як діяльність державних органів, спрямовану на створення умов для активізації туристичної діяльності, забезпечення прав і безпеки туристів, підтримку підприємництва та інтеграцію до світового туристичного простору [1]. Управління туризмом є ключовим елементом у розвитку цієї галузі та забезпеченні її стійкості в умовах глобалізації та внутрішніх трансформацій.

Регулювання та управління розвитком туризму є багатогранним процесом, який потребує чіткої організації, ефективних механізмів та постійного вдосконалення нормативно-правової бази. В Україні роль держави у регулюванні туризму полягає в створенні сприятливих умов для розвитку, що включає забезпечення безпеки туристів, захист їхніх прав а також підвищення якості

туристичних послуг. Розробка законодавчих ініціатив та впровадження програм підтримки є необхідними для досягнення цієї мети [2].

Структура управління туризмом в Україні включає в себе цілу низку органів державного управління, серед яких особливу роль відіграє Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ). Відповідно до Положення про ДАРТ, агентство виконує функції з формування державної політики в сфері туризму, реалізації міжнародних та внутрішніх туристичних проєктів, розробки нормативно-правової бази, а також взаємодії з органами місцевого самоврядування та іншими державними установами. ДАРТ також відповідає за контроль якості туристичних послуг та впровадження новітніх технологій у туристичному обслуговуванні [3].

Діяльність ДАРТ охоплює широкий спектр завдань – від розробки нормативно-правової бази до впровадження цифрових сервісів і міжнародної комунікації. Агентство активно працює над формуванням позитивного туристичного іміджу України у світі, розробкою національного бреду, підтримкою внутрішнього туризму, стимулюванням підприємницької активності у сфері гостинності та сприянням розвитку туристичної інфраструктури.

Один з головних напрямів роботи ДАРТ – це ліцензування діяльності туроператорів. Але крім регуляторної функції, ДАРТ виступає ініціатором аналітичних і маркетингових досліджень. Зокрема, здійснюється моніторинг туристичних потоків, аналізується динаміка відвідуваності регіонів, проводяться соціологічні опитування щодо вподобань громадян у сфері подорожей. Наприклад, у 2023 році агентство констатувало відновлення надходжень до державного бюджету від туристичної діяльності до довоєнного рівня, зокрема, надходження від готелів склали понад 1,3 млрд грн – удвічі більше, ніж у 2022 році [4]. Такі дані не лише ілюструють зростаючу стійкість галузі, а й засвідчують ефективність політики стимулювання внутрішнього туризму, що проводиться агентством.

Значну увагу приділено розвитку внутрішнього туризму, що особливо актуально в умовах воєнного стану. У 2023 році агентство ініціювало створення понад 100 нових внутрішніх маршрутів, включаючи гастрономічні, етнографічні, екологічні та історико-культурні напрями. Крім того, зросла кількість регіональних партнерств із громадами та приватним сектором, які спільно реалізують проєкти розвитку туристичної інфраструктури.

Вагоме місце у роботі ДАРТ займає міжнародна співпраця. Після початку війни в Україні туристичний сектор зазнав значних втрат через зупинку в'їзного туризму. У відповідь на ці виклики ДАРТ активно працює з міжнародними партнерами над створенням умов для поступового відновлення турпотoku. Зокрема, у 2023 році Всесвітня туристична організація (UN Туризм) запропонувала створення спеціальної робочої групи для підтримки туристичної індустрії України, що стало прикладом міжнародної солідарності. Агентство розглядає можливість впровадження спеціальних програм для іноземних туристів, які відвідуватимуть відносно безпечні регіони України, наприклад,

Карпати чи західні області.

У відповідь на цифрові виклики часу, ДАРТ активно впроваджує сучасні інформаційні технології в управлінні туризмом. Офіційний портал Visit Ukraine був оновлений і наповнений корисною інформацією: тут туристи можуть знайти маршрути, рекомендації, афіші подій, онлайн-інструменти для планування подорожей, а також поради з безпеки. Окрім цього, у 2023 році було запущено національну комунікаційну компанію «Мандруй Україною», що стало продовженням стратегії популяризації внутрішнього туризму. Агентство підтримує створення туристичних кластерів, тематичних маршрутів (культурних, гастрономічних, природних) та розвиток малого бізнесу у туристичних регіонах.

Попри суттєві досягнення, діяльність агентства стикається з низкою викликів. Серед них – нестача фінансування, обмеженість людських ресурсів, недостатня кількість даних для аналізу туристичних потоків, а також, необхідність постійного оновлення нормативно-правової бази. Проте, незважаючи на ці перешкоди, ДАРТ демонструє гнучкість, застосовуючи адаптивні механізми управління туризмом навіть в умовах війни.

Діяльність ДАРТ заснована на принципах ефективного врядування, прозорості, цифровізації, партнерства та орієнтації на результат. У найближчому майбутньому саме на цьому інституціональному фундаменті має будуватися нова модель українського туризму, орієнтована на сталий розвиток, економічну інтеграцію та зміцнення національного іміджу у світі.

Ключові слова: державне управління туризмом, структура управління туризмом, Державне агентство розвитку туризму України.

Список використаних джерел

1. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text>
2. Парфіненко А. Ю. Сутність поняття «Туристична політика держави»: теоретичний аспект. Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2013. С. 113-123. URL: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/resources/0972e70438b25b02bf248b48e8daf311.pdf>
3. Положення про Державне агентство розвитку туризму України: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF#n11>
4. Азовський Д. Туризм у режимі відновлення: як відпочинок українців рятує економіку країни. URL: <https://surl.li/egvhrb>